

ПАПА ЛЕВ XIV В ІСПАНІЇ: МІЖ ДУХОВНОЮ МІСІЄЮ, МАСОВИМ ВИДОВИЩЕМ І 25 МІЛЬЙОНАМИ ЄВРО ВИТРАТ

✝ **Віктор Бедь,**
єпископ Мукачівський і Карпатський
Православної Церкви України

м. Ужгород
12 червня 2026 р.

Богословсько-суспільна рефлексія

Апостольський візит Папи Льва XIV до Іспанії 6–12 червня 2026 року став однією з наймасштабніших церковних подій року в католицькій Європі. Він супроводжувався багатотисячними зібраннями, урочистими богослужіннями, офіційними зустрічами, масштабними трансляціями, світловими шоу, феєрверками, використанням дронів, великою кількістю технічного обладнання та безпрецедентними заходами безпеки.

Безумовно, для Римо-Католицької Церкви та багатьох вірян цей візит мав важливе духовне, символічне та міжнародне значення. Однак поряд із духовним виміром виникає

інше питання — питання справжньої духовності, ціни, доцільності, моральності та відповідності таких заходів сутності християнського служіння у XXI столітті.

◆ ЦІНА АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТУ

За оприлюдненими даними організаторів, загальний обсяг прямих витрат на проведення цього семиденного візиту склав близько 25 мільйонів євро.

Маршрут охопив кілька міст Іспанії, включаючи Мадрид, Барселону та Канарські острови. Відбулися десятки офіційних, релігійних, соціальних та публічних подій, зустрічі з державними діячами, єпископатою, духовенством, волонтерами, мігрантами та численними групами вірян.

Згідно з наявною інформацією, приблизно 85 % усіх коштів, тобто понад 21 мільйон євро, було витрачено безпосередньо на організацію заходів. Йдеться про сцени, гігантські екрани, звукопідсилення, освітлення, відеотрансляції, тимчасову інфраструктуру, місця для учасників, воду, санітарне забезпечення, кейтеринг, технічні служби, логістику натовпів та інші складові масштабної події.

Ще близько 4 мільйонів євро припало на підготовку, переміщення, акредитацію, комунікації, координацію та організаційний супровід.

◆ ХТО ОПЛАЧУВАВ ЦЕЙ ВІЗИТ

Фінансування здійснювалося за рахунок кількох джерел.

Близько 45 % коштів надали великі приватні донори, компанії та благодійні структури.

Ще 30 % забезпечили єпархії та Іспанська єпископська конференція — тобто фактично церковні ресурси, що формуються значною мірою через пожертви вірян.

Приблизно 5 % склали невеликі індивідуальні пожертви.

Окрему увагу привертають близько 20 % коштів, або близько 5 мільйонів євро, які були витрачені державними та муніципальними структурами насамперед на забезпечення безпеки, транспорт, інфраструктуру та організаційний супровід.

Саме ця частина витрат викликає особливу суспільну дискусію, оскільки йдеться про кошти платників податків незалежно від їхніх релігійних переконань чи ставлення до подібних заходів.

◆ БЕЗПЕКА ЧИ НАДМІРНА ДОРОГОВИЗНА?

Безпека стала однією з найбільших статей витрат. До забезпечення порядку були залучені понад 13 тисяч співробітників поліції та силових структур, а також значна кількість місцевих служб, медиків, рятувальників і волонтерів.

Безумовно, за нинішніх безпекових викликів це зрозуміло. Але навіть така необхідність не скасовує права суспільства ставити питання щодо співвідношення між витратами та результатом.

Водночас важливо відзначити, що безпосереднє проживання Папи Льва XIV та його найближчої свити було організовано відносно скромно. Використовувалися церковні резиденції та єпископські приміщення, що дозволило уникнути значно більших витрат на готельне забезпечення.

Проте загальна картина залишається незмінною: сотні представників духовенства, супровідних служб, охорони, технічного персоналу та волонтерів утворили складну й дорогу організаційну систему.

◆ ГОЛОВНЕ ПИТАННЯ НЕ В ГРОШАХ

Однак головне питання полягає навіть не в цифрах.

Головне питання полягає у моральному та духовному змісті подібних заходів.

Світ, у якому відбувався цей візит, продовжує залишатися світом війни, страждань, несправедливості та людського болю.

Триває російсько-українська війна (2014–2026), яка щодня забирає життя військових і цивільних.

Не припиняються війни та конфлікти на Близькому Сході, в Африці та інших частинах світу.

Сотні мільйонів людей живуть у бідності.

Десятки мільйонів потерпають від голоду.

Мільйони дітей не мають доступу до належної освіти, медичної допомоги та елементарних умов життя.

Мільйони людей помирають від хвороб, наслідків стихійних лих, воєн, терору та соціальної нерівності.

Саме на цьому тлі виникає питання: чи повинна сучасна Церква відповідати на виклики людства масштабними шоу, дорогими постановками, світловими інсталяціями, феєрверками, дронами та багатомільйонною подієвою індустрією?

◆ ЄВАНГЕЛІЄ І СУЧАСНА ВИДОВИЩІСТЬ

Євангеліє пропонує зовсім інший образ.

Ісус Христос не потребував сцен, прожекторів, великих екранів чи спецефектів.

Його сила полягала у свідченні істини, правді, моральному авторитеті, любові до людини та духовній переконливості.

Саме тому дедалі більше людей, у тому числі віруючих, ставлять непросте питання: чи не відбувається поступове зміщення акцентів від духовності до видовищності?

Коли релігійна подія починає нагадувати міжнародний фестиваль, телевізійне шоу або політичний форум, виникає небезпека того, що форма починає переважати над змістом та духовністю.

Особливо гостро це питання постає тоді, коли до програми входять дорогі елементи зовнішнього ефекту: масштабна сценографія, постійна зміна барвистих і дорогих облачень та костюмів, світлові шоу, дрони, феєрверки та інші засоби публічної демонстрації.

◆ ДЛЯ КОГО ВСЕ ЦЕ?

Для Бога?

Бог не потребує ані феєрверків, ані дронів, ані гігантських екранів, ані театральності чи релігійних шоу.

Для віруючих?

Справжня віра народжується не від видовища, а від молитви, покаяння, любові, особистого духовного досвіду та стану душі.

Для представників інших конфесій та вірувань?

Для них подібні заходи нерідко стають не свідченням духовної глибини християнства, а приводом для складних запитань щодо співвідношення між євангельською простотою та сучасною церковною видовищністю. Адже справжній духовний авторитет здобувається не масштабом шоу, а силою морального прикладу, правдою життя та жертвним служінням ближньому.

Для невіруючих?

Практика показує, що театралізованість сама по собі рідко приводить людину до глибокої віри, а тим паче дорого вартісна релігійна театралізованість та сценічне позування.

◆ МІЖ СЛУЖІННЯМ І САМОДЕМОНСТРАЦІЄЮ

Тому виникає ще одне закономірне питання: чи не стають подібні заходи насамперед інструментом медійної присутності, формування публічного образу та демонстрації організаційної могутності великих церковних структур?

Чи не відбувається поступова підміна реального духовного служіння його зовнішньою демонстрацією?

Чи не занадто часто сучасні церковні інституції вимірюють власний успіх масштабом заходів, кількістю камер, трансляцій, натовпів і медійних згадок замість глибини духовного впливу, соціального служіння, захисту знедолених та безкомпромісного свідчення правди?

Безумовно, великі церковні події можуть надихати людей, об'єднувати суспільство та зміцнювати відчуття єдності.

Проте між урочистістю і театралізацією існує межа.

І саме ця межа потребує чесної суспільної дискусії.

◆ **ЧОГО ПОТРЕБУЄ СУЧАСНЕ ХРИСТІЯНСТВО**

Особливо тоді, коли поряд із багатомільйонними заходами людство продовжує стикатися з війнами, голодом, хворобами, бідністю, смертями та масовими гуманітарними трагедіями.

Церква має право на урочистість.

Але вона також має обов'язок демонструвати моральний приклад відповідального використання ресурсів та вживати дієвих заходів до зупинення зла, захисту людини і наставлення сильних світу цього на творення добра, справедливості та миру.

Сучасне християнство дедалі більше потребує не зовнішнього блиску, самодемонстрації, релігійної театральності та емоційного шоу-ефекту, а внутрішньої переконливості; не театралізації, а духовної глибини; не демонстрації масштабів, а демонстрації жертвовного служіння людині, проповідування істини та викриття зла.

Можливо, одним із найбільших викликів для великих церковних інституцій XXI століття є необхідність повернення до простоти, скромності, непоказової духовності та моральної відповідальності, які були характерними для раннього християнства.

◆ **ВИСНОВОК**

Бо зрештою люди оцінюють Церкву не за висотою сцен, не за кількістю екранів і не за масштабом феєрверків та зібраних натовпів для театралізованого релігійного дійства.

Люди оцінюють Церкву за тим, наскільки вона залишається вірною Христу, Святим Заповідям Божим, сутності Євангелія та служінню людині.

Саме тому головним питанням після завершення візиту Папи Льва XIV до Іспанії повинно бути не лише питання кількості учасників, медійного резонансу чи масштабу релігійного шоу.

Головне питання інше.

Чи були ці 25 мільйонів євро використані відповідно до нагальних потреб часу, відповідально, морально виправдано та відповідно до того духовного служіння, яке сама Церква проголошує своїм головним покликанням?

Як вбачається сьогодні, цей візит став прикладом надзвичайно дорогого церковно-державно-медійного проєкту, в якому духовна місія поєдналася з масштабною індустрією організації масових заходів та значними фінансовими витратами заради створення потужного символічного і медійного ефекту.

При цьому залишається відкритим питання, наскільки такі ресурси були спрямовані на реальне вирішення найгостріших проблем сучасного людства — воєн, голоду, бідності, моральної деградації, духовної кризи, переслідування християн, руйнування сімейних цінностей та втрати людської гідності.

Саме це сьогодні викликає серйозні моральні запитання, суспільне занепокоєння та потребу в чесному переосмисленні пріоритетів церковного служіння у світі, який продовжує жити в умовах воєн, страждань і глобальної нестабільності.